

Zimostrázek alpský

Polygala chamaebuxus (L.) O. Schwarz

Stupeň ohrožení: C3

POPIS

Neopadavý, 5-25 cm vysoký, poléhavý polokeř s větvenými lodyhami, v dolní části dřevnatějícími. Listy přisedlé nebo krátce řapíkaté, nejčastěji úzce eliptické, délky 1,5-3 cm, kožovité, z vrchu tmavě zelené, zesponu světlejší. Květy vyrůstají po 1 (max. po 3) v úžlabí listenů ve zdánlivém koncovém hroznu. Vnější 3 kališní lístky drobné a opadavé, vnitřní 2 vytvářejí křídla světle žluté barvy, opadávající až koncem kvetení. Korunní lístky dlouhé 1-1,4 cm vytváří v dolní polovině, horní dva přechází v pysk s přívěskem. Spodní část koruny obvykle bledě žlutá, přívěsek červený. Kvete od května do června, převážně pak v květnu. Plodem je smáčklá obvejčitá tobolka.

EKOLOGICKÉ NÁROKY

Druh mělkých skeletovitých, často bazických, ale i kyselých půd, obvykle v primárních i sekundárních borech, méně v teplomilných doubravách, případně na sekundárních stanovištích (okraje cest, lesní lemy). Těžiště výskytu od 300 do 500 m n. m., Diagnostický pro svaz *Erico-Pinion*. Podle databázových údajů nejčastější ve společenstvech svazu *Dicrano-Pinion* (16 snímků z celkových 112), *Quercion pubescenti petraeae* (15), *Genisto-germanicae-Quercion* (9) a *Bromion erecti* (8). Celkem uváděn v ze 14 tříd a 24 svazů. V lesnicko-typologické databázi figuruje v široké škále souborů lesních typů, převážně živné a kyselé ekologické řady; nejvíce v edafických kategoriích I (vysýchavá) a K (kyselé).

ROZŠÍŘENÍ

Těžiště výskytu zimostrázku alpského je vázáno na oblast Alp, odkud zasahuje do severních Apenin, na Balkáně po severní Chorvatsko a k severu do Bavorska a západní poloviny Čech (prakticky se nevyskytuje na východ od Vltavy, směrem na sever končí v Lounsko-labském středohoří. Celkem je znám z 31 fytochorionů a 1328 lokalit, nejvíce ze Džbánů (282), Teplických vrchů (234), Šumavsko-novohradského podhůří (202), Plzeňské pahorkatiny (129) a Střední Povltaví (103).

PŘÍČINY OHROŽENÍ

Populace zimostrázku alpského negativně ovlivnily zejména změny ve využívání krajiny v druhé polovině 20. století, provázené všeobecnou eutrofizací, zarůstáním světlých lemových společenstev, a zapojování lesních porostů. Zimostrázek je však i tak stále druhem s dostatkem lokalit.

SEZNAM LITERATURY

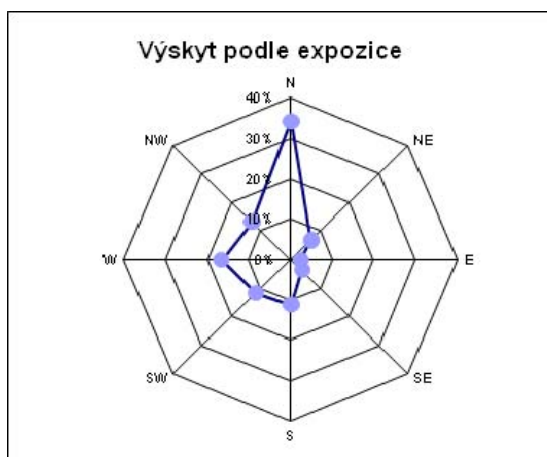
GRULICH V., 2012. *Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition*. Preslia 84: 631-645.

KIRSCHNER J., 1997. *Polygalaceae R. Br. – vítodovité*. In. SLAVÍK B. (ed). *Květena České republiky*. Vol. 5, Academia, Praha, 240-252 pp.

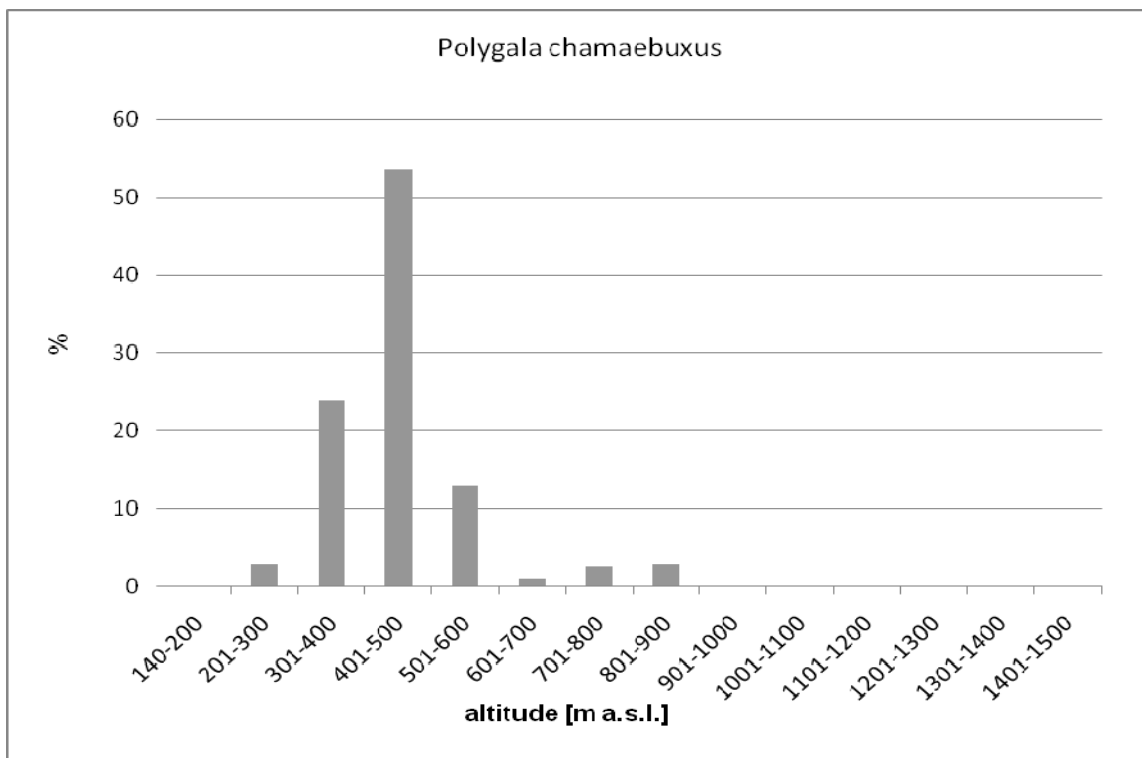
LEPŠÍ M., 2013. *Polygala chamaebuxus* L. – *zimostrázek alpský*. In. LEPŠÍ P., LEPŠÍ M., BOUBLÍK K., ŠTECH M., HANS V. (eds). Červená kniha květeny jižní části Čech. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, České Budějovice, pp. 320.

TÁJEK P., 2007. *Známé neznámé hadce Slavkovského lesa*. Živa 55/2: 59-61.

ÚRADNÍČEK L., MADĚRA P., TICHÁ S., KOBLÍŽEK J., 2010. *Dřeviny České republiky. II. vyd.* Lesnická práce, Kostelec n. Č. L., 368 p.

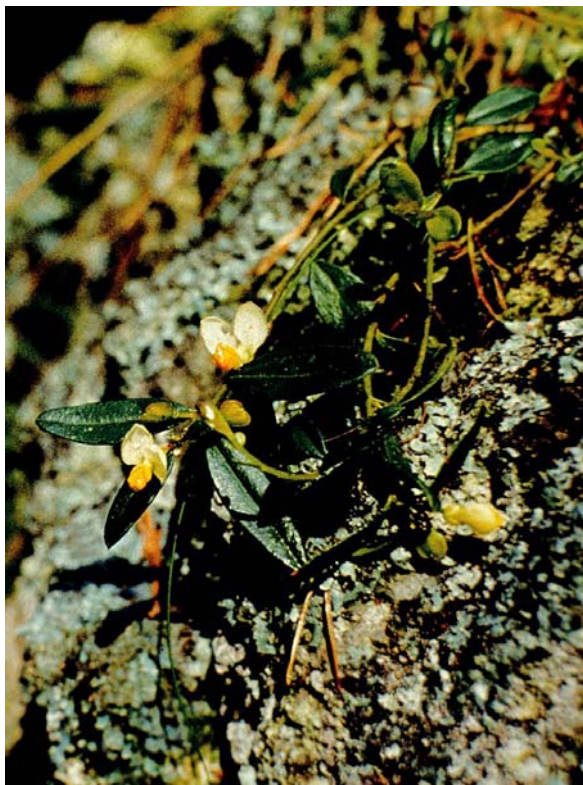

Výskyt podle nadmořské výšky

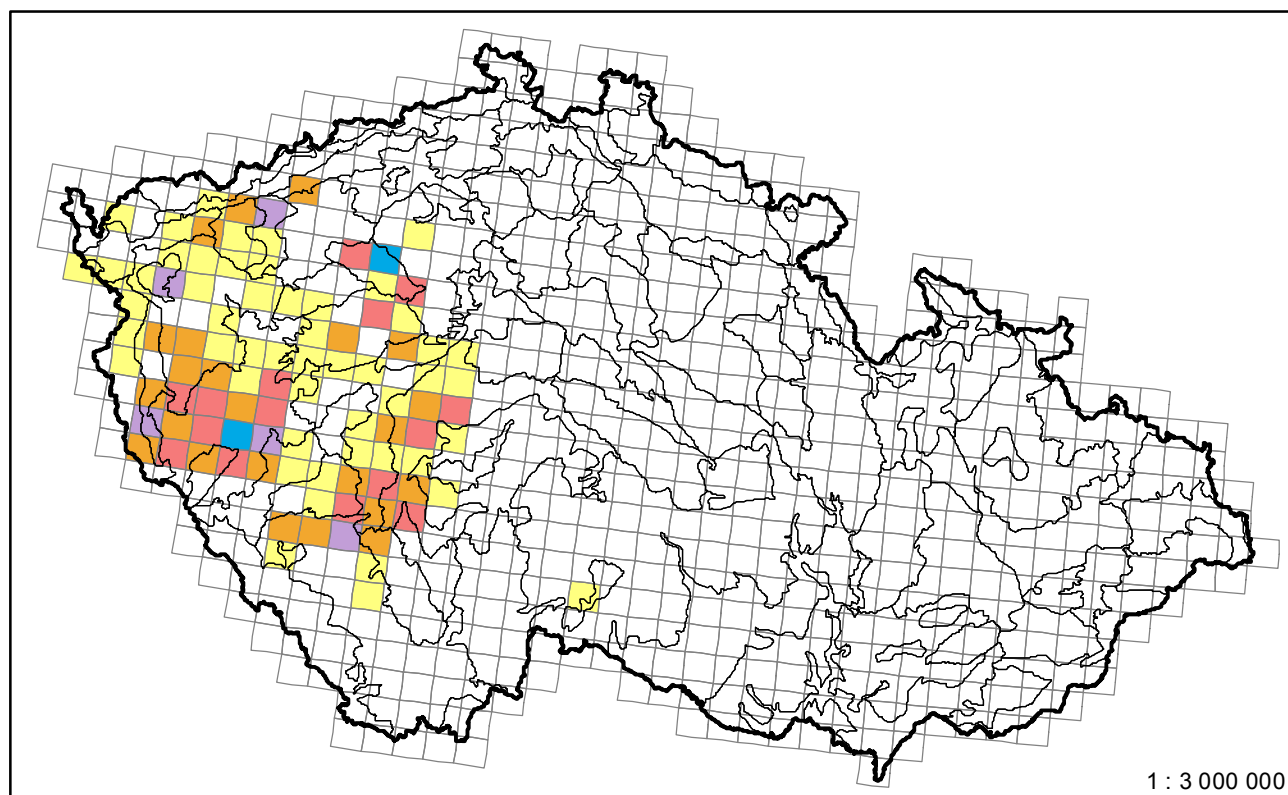

Výskyt podle SLT

	extreme			acid				trophic						humus enriched			water enriched			gleying			wet		turf
	X	Z	Y	M	K	N	I	S	F	C	B	W	H	D	A	J	L	U	V	O	P	Q	T	G	R
9																									
8																									
7																									
6																									
5				1	2																				
4								1																	
3				2	6	1	12	22		3	5	4	3		5					2					
2	6	5		5	27	1	18	5		39		4	2												
1		8		1						2															
0					6					4											1		1		

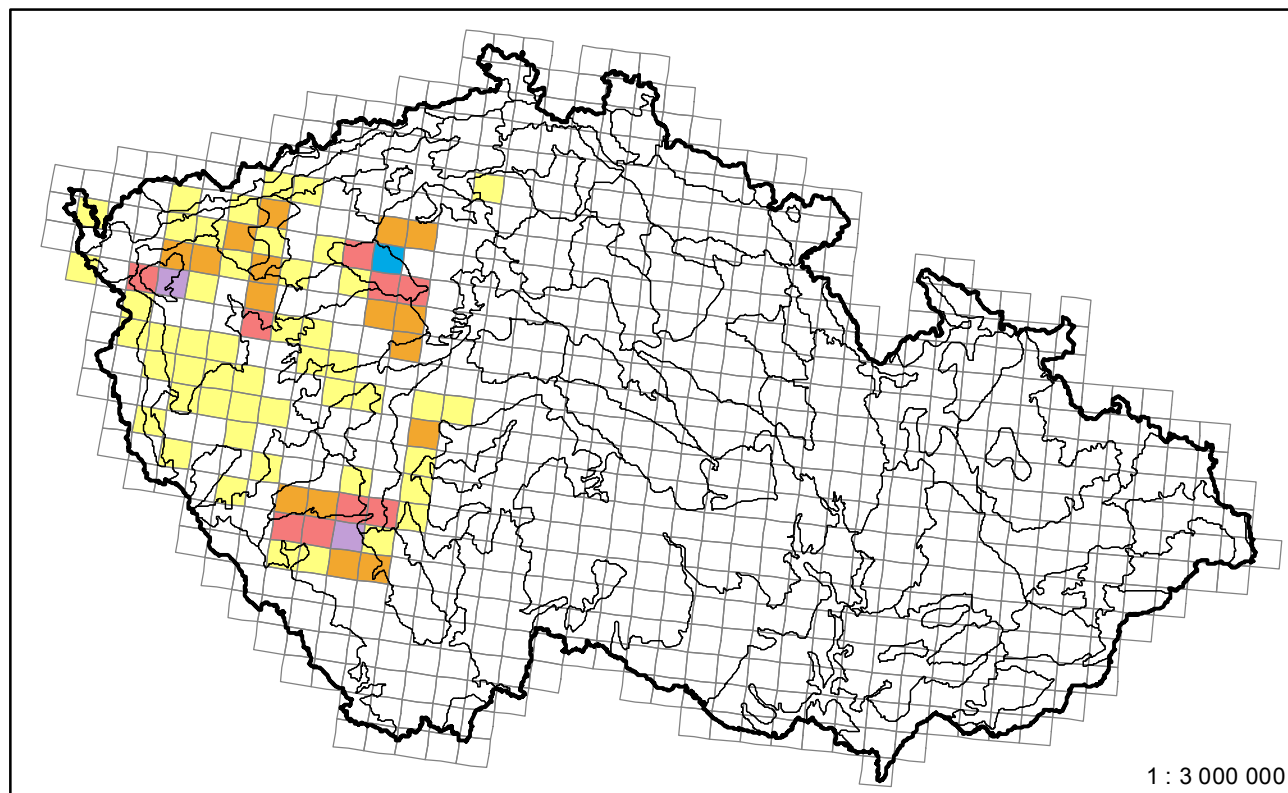

Výskyt do roku 2000

počet lokalit 1 - 3 4 - 7 8 - 13 14 - 20 21 - 28

Výskyt po roce 2001

počet lokalit 1 - 4 5 - 10 11 - 28 29 - 59 84